

TÜRKİYE :

Maden inkişafımızı sistematik proğ - rama bağlayan son mes'ut hâdiseden bahsettik. Bu üç senelik dinamik maden çalışma tarzımız beş esas dahilinde toplanabiliyor :

- 1 — Kömür endüstrisi,
- 2 — Bakır endüstrisi,
- 3 — Altın ve Gümüşlü kurşun en - düstrisi,
- 4 — Demir cevheri,
- 5 — Arama işleri.

1 — Kömür endüstrisinde programa esas itihaz edilen hedef şudur :

Kömür madenlerimizin çalışma tarzı - nı asrî ve fennî bir şekle ifrağ ederek ras - yonel çalışma tarzının tesisini temin et - mek. Bu suretle yalnız Eti kömürün istih - şalini bir milyon yüz bin tona çıkarmak. Aynı zamanda diğer rnağdenlerde kendileri, ne terettüb eden vazifeyi yapacaklarından umumî istihsâlâtımız 3.000.000 ton ola - çaktır. Bir taraftan istihsâlîmiz artarken diğer taraftan kömür sanayiimizin desteği vaziyetinde olan tecrübeli işçi ve mütehas - sis yetiştirmek de programın canlı tatbi - kının başlıca esaslarından biridir. Ayrıca Linyit kömürü istihsâlîmizin dahili istih - lâki karşılaması için lüzumu olan mahal - lerde Linyit istihsâlîne ehemmiyet verile -

çektir. Bu meyanda Değirmi Sazda Eti Bank 30.000 tonluk bir istihsâl programı - nın tatbikine başlayacaktır.

2 — Bakır endüstrimiz gelecek sene - lerde mühim inkişafa namzet bulunmakta - dır. Kuvarshan bakırı senevi 2500 tonluk bir istihsâl kabiliyeti ile Türkiye iktisadî Bilançosunda aktif bir vaziyete geçmiştir. Bundan sonra Ergani Bakırı 7500 - 10.000 tonluk bir tesisatını ikmâl etmek üzere hummalı faaliyettedir. Buna ilâveten Ço - ruh'taki Morğul madeni ikinci sene niha - yetinde 10.000 ton istihsâl kabiliyetinde bir tesisata sahip olmak üzere etüdleri M. T. A. Enstitüsünce ikmâl edilmek üzeredir.

3 — Altın ve simli kurşun endüstri - mizin istikbali inkişafında yer alan başlıca mağdenimiz Bulğardağ'dır. Halen Balya ve Anamur madenleri işlemektedir. Eski ta - rihlerde çok iptidaî bir tarzda işleyen Bul - gardağ'ında bütün izabe müşkülâtını yene - cek asrî tesisatın vücade getirilmesi için lâzım gelen etüdler yapılmıştır. Şimdiye kadar yapılan etüdlar neticesi 250.000 ton - luk % 7 kurşunu ihtiva eden ve bu cevherin beher tonunda 11 gram altın, 250 gümüş bu - lunan bir cevher miktarı tesbit edilmiştir. Bu miktar muayyen bir sahaya inhisar et - mekte olup bu yekûnun çalışma programın -

da tatbik edilecek ihzari ameliyelerde daha fazla kabarması muhtemeldir. Erazinin je - olajik vaziyeti bu ümitleri takviye eder mahiyettedir. Bu tesbit edilen miktar şimdi - lik muayyen bir sermayeyi amorti edebile - ceğinin ifadesidir. Keban madenimizin aynı işletmeye bağlanarak istismarı da kabil gö - rülmektedir.

4 — Divrik civarında bulunan vasati 65 demiri ihtiva eden 10-15 milyon tonluk bir cevher yekûnu M. T. A. Enstitüsünce yapı - lan tetkikat neticesi tesbit edilmiştir.

Bu cevherin şimdiden istihsâl devre - sine geçmesi Karabükte kurulan demir fab - rikalarımızın ihtiyacını bugünden hazırla - mış bulunmak üzere demir ihracına şimdi - den başlanması programımızın görüş esas - larındandır.

5 — Arama işlerimizin işletmeye geçil - mesi tahakkuk eden maden yatakları hak - kında üç senelik tesis programımızın mü - tevazin bir şekilde maden arama işlerine devam edilecektir. Bunun için elde olan arama işlerine ilâveten petrol aramaları tev - si edilecek ve sondaj adetleri çoğaltıla - çaktır.

Görülüyor ki bu program sayesinde memleket iş hacmi mühim miktarda arta - cak, mühim bir döviz kaynağı olan mağden ihracatımız bir kaç sene zarfında kendine lâyik önemli yeri alacaktır.

Yeni programın esaslarını burada tek - rarladıktan sonra son 10 aylık mağden istih - sâlimizi aşağıya yazıyoruz :

Türkiye Cumhuriyetinin 1937 senesi 10 aylık maadin imraratı

(Bazı rakkamlar tahminidir)

Taşkömür	1 960 000	Ton
Linyit	89 689	»
Krom	155 023	»
Çinko cevheri	10 250	»
Kurşun cevheri	12 045	»
Borasil	3 278	»
Zımpara	9 408	»
Lületaşı	493	Sand
Cıva	393	Şişe
Antimuan	395	Ton
Amyant	112	>
Kükürt	2 900	»
Zırnık	15	»
Çimento	136 084	»
Manyezit	200	»
Kil	8 355	»
Mermer	2 345 t ve 112	m3
Madan suyu	864 587	L.

Bu listenin tetkikinden anlaşılacağı üzere halen de maden istihsâlimizde bir sene evvelkine nazaran [*] yeniden inkişaf göstermektedir. Kömür istihsâlimiz İktisadî ve İdarî mühim tahavvüller geçirmesine rağmen bir sene evvelki yekûnu tutmaktadır. Krom istihsâlimiz 1923 den beri devam eden artma hızında yürümektedir. 10 aylık Krom istihsâlimiz 155.000 tonu geçtiğine nazaran 1937 ihracatı 180.000 tonu aşacağı tahmin edilebilir. Bu yekûnda Eti Bankın Guleman mağdeninden ihraç ettiği takriben 50.000 tonluk bir miktar da bulunacağını iftiharla ilâve ediyoruz. Kuvarshan bakır mağdeninin ilk 400 ton kadar tutan saf bakır ihracatını gelecek numaramızda neşredece - ğimiz 1937 yılı 12 aylık ihracat listemizde bulunacağını tebşir ederiz.

[*] M. T. A. 1937 No .1. 2, 3, 4 de müracaat.